

De ontbinding en vereffening in één akte. Licht aan het einde van de tunnel ?

Anne Tilleux en Christophe Verstappen^(*)

De wet van 25 april 2014 heeft de voorwaarden voor een ontbinding en vereffening van een vennootschap in één akte verfijnd. Voortaan is niet langer vereist dat de vennootschap geen passiva meer heeft, wat in de praktijk moeilijk zo niet onmogelijk bleek, maar volstaat het dat alle schulden ten aanzien van derden werden betaald of dat er voldoende middelen werden geconsigneerd voorafgaand aan de vereffening. De wet lijkt echter nog steeds geen antwoord te bieden op alle vragen.

Inleiding

1. Alfa en Omega zijn de eerste en de laatste letter van het Griekse alfabet en symboliseren respectievelijk het begin en het einde. Deze bijdrage gaat in op één van de modaliteiten van de Omega van een vennootschap. De wetgever heeft immers opnieuw aandacht besteed aan de procedure van de zogeheten “ontbinding en vereffening in één akte”, ook wel de “vereenvoudigde vereffening”, de “ééndagsvereffening”, de “one-shot-liquidatie” of “turbo-liquidatie” genoemd.

Een eerste onderdeel van deze bijdrage schetst kort de turbulente historische achtergrond van deze procedure. Vervolgens worden de toepassingsvoorwaarden besproken, met bijzondere aandacht voor de Wet van 25 april 2014⁽¹⁾ die enkele voorwaarden heeft gewijzigd. In het besluit worden ten slotte enkele praktische aanbevelingen gedaan.

1. Het wetgevend kader

1.1. De periode vóór de wet van 2 juni 2006 : geen specifieke grondslag maar courante praktijk

2. Vóór de introductie van de, zoals onder nummer 7 e.v. zal blijken, beruchte Wet van 2 juni 2006⁽²⁾, was de vereffening van een vennootschap een redelijk eenvoudig gebeuren en werd in de notariële praktijk aanvaard dat het hele proces van ontbinding, vereffening en sluiting van de vereffening kon plaatsvinden op één en dezelfde dag en in één en dezelfde akte⁽³⁾.

3. Twee potentiële hobbels in de weg werden praktisch opgelost. Zo werd de regel dat er in principe twee vergaderingen nodig waren voor de sluiting van de vereffening (met name een eerste vergadering waarop de vereffenaar verslag uitbracht en bepaalde stukken voorlegde en waarop de vennoten die het bestuur controleerden deze stukken konden onderzoeken en vervolgens een tweede vergadering waarop werd besloten tot de sluiting van de vereffening), pragmatisch ingevuld door beide vergaderingen op dezelfde dag te houden met een korte pauze om de vennoten toe te laten de stukken te onderzoeken, uiteraard voor zover dit voordien nog niet was gebeurd⁽⁴⁾.

4. De wetgever heeft bij de invoering van het Wetboek van Vennootschappen de verplichting om

* Advocaten bij het advocatenkantoor NautaDutilh.

1. Wet van 25 april 2014 houdende diverse bepalingen betreffende Justitie, BS 14 mei 2014 (hierna de “Wet van 25 april 2014”).

2. Wet van 2 juni 2006 tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen, teneinde de vereffeningprocedure te verbeteren, BS 26 juni 2006 (hierna de “Wet van 2 juni 2006”).

3. L. WEYTS, “Ontbinding, vereffening en sluiting van de vereffening van een vennootschap in één dag : het kan”, TRV 2003, 286-289.

4. Men noemde deze vennoten destijds “commissarissen”. Zie K. GEENS, F. HELLEMANS en M. WYCKAERT, “Artikelsgewijze commentaar van de inhoudelijke wijzigingen ingevolge het Wetboek van vennootschappen” in Jan Ronse Instituut- K.U.Leuven (ed.), *Het Wetboek van vennootschappen en zijn uitvoeringsbesluit*, Kalmthout, Biblo, 2002, 123.

twee vergaderingen te houden achterwege gelaten, maar bepaalde wel dat de hogervermelde stukken één maand voor de algemene vergadering ter beschikking dienden te staan van de vennoten. Men bekeek ook deze formaliteit echter met een pragmatische bril. De stukken dienden uiteraard aanwezig te zijn, maar van de termijn van één maand, die louter in het belang van de vennoten was voorgeschreven, kon bij unanimité van stemmen worden afgeweken⁽⁵⁾.

5. Uiteraard vereiste deze versnelde procedure dat de vereffening voordien minutieus werd voorbereid, wat betekende dat de activa voorafgaandelijk werden verzilverd en de passiva werden aangezuiverd, waardoor er, op het moment van de vereffening zelf, feitelijk niets meer diende te worden vereffend, maar louter de liquidatiebonus diende te worden verdeeld onder de vennoten⁽⁶⁾.

6. Deze techniek van vereenvoudigde vereffening werd in de rechtspraak algemeen aanvaard⁽⁷⁾. Een mogelijkheid tot snelle liquidatie werd in de praktijk om uiteenlopende redenen ook als zeer wenselijk ervaren. Zo konden de consequenties van ingrijpende fiscale wijzigingen worden vermeden of konden bepaalde kosten, zoals deze verbonden aan de opmaak van een nieuwe jaarrekening, of de kosten van het in leven houden van overbodige (groeps-) vennootschappen worden vermeden of minstens beperkt door kort op de bal te spelen en over te gaan tot een snelle vereffening.

1.2. De onzekerheid ingevolge de Wet van 2 juni 2006 en de omzendbrief Onkelinx

7. Waar er tot dan toe nog eensgezindheid bestond over de mogelijkheid van een snelle vereffening, heeft de Wet van 2 juni 2006 de kaarten grondig door elkaar geschud en de bestaande zekerheid onderuit gehaald. De Wet van 2 juni 2006 introduceerde enke-

le nieuwe regels om de schuldeisers van vennootschappen in vereffening meer bescherming te bieden tegen malafide praktijken, waarbij de vereffening werd gebruikt om een faillissement te omzeilen en de schuldeisers te bedriegen. Voortaan diende de rechtbank van koophandel een centralere rol te spelen bij enerzijds de aanstelling van de vereffenaar(s) en anderzijds de opvolging van het verloop van de vereffeningprocedure en de afsluiting hiervan. Het was de bedoeling van de wetgever om, vanuit de idee van schuldeisersbescherming, strenger op te treden tegen sommige excessen uit het verleden, maar zonder daarbij oog te hebben voor het nuanceverschil tussen een deficitaire en niet-deficitaire vereffening⁽⁸⁾. Daarom rees de vraag of een snelle vereffening überhaupt nog wel mogelijk was, omdat deze niet paste binnen het nieuwe stramien dat de wetgever in 2006 had uitgetekend.

8. De meeste auteurs beantwoordden deze vraag negatief⁽⁹⁾. Hoewel zij erkenden dat de praktijk nood had aan een pragmatische en eenvoudige mogelijkheid tot vereffening, achtten zij deze niet verzoenbaar met de *ratio legis* en de tekst van de Wet van 6 juni 2006. Ook de rechtspraak leek die mening toegeedaan⁽¹⁰⁾.

9. Toch waren er ook andere signalen te horen, en niet van de minste, met name van de toenmalige minister van Justitie, Laurette Onkelinx, die in haar omzendbrief van 14 november 2006⁽¹¹⁾ aangaf dat een ontbinding, vereffening en afsluiting van deze vereffening in één akte nog steeds mogelijk was onder strikte voorwaarden.

Zo mocht er geen vereffenaar zijn aangeduid, mocht de vennootschap geen passiva meer hebben, dienden alle vennoten aanwezig of vertegenwoordigd te zijn en dienden zij alle beslissingen met eenparigheid van stemmen te nemen, waarbij het resterende actief door de vennoten wordt teruggenomen. Deze Omzendbrief Onkelinx blonk niet uit in helderheid en

---

5. L. WEYTS, "Ontbinding, vereffening en sluiting van de vereffening van een vennootschap in één dag : het kan", *TRV* 2003, 287.
6. E. DE BIE en M. CORYNEN, "Art. 194 W.Venn." in *Vennootschappen en verenigingen. Artikkelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 5 dln., boek 4, 8.
7. Brussel 29 maart 1999, *RPS* 1999, 326.
8. De reden die hiervoor werd aangehaald is dat het niet steeds even eenvoudig is om te bepalen of een vereffening al dan niet deficitair zal zijn. Zie Verslag namens de commissie belast met de problemen inzake handels- en economisch recht, *Parl.St. Kamer*, 2005-06, 1906/005, 7. Hiertegen kan worden ingebracht dat men beter had nagedacht over criteria om minstens een zekere zone van niet-deficitaire vereffening af te bakenen, in plaats van alle vereffeningen over dezelfde kam te scheren.
9. A. VERBEKE en K. LINDEMANS, "Ontbinding en vereffening in één dag niet langer mogelijk", *TRV* 2007, 496-503; H. BRAECKMANS, "Vereffening van vennootschappen : nieuwe bevoegdheid van de rechtbank van koophandel" *RW* 2006-07, 662-673; K. BYTTEBIER en T. VAN DE GEHUCHTE, "De Wet van 2 juni 2006 tot verbetering van de vereffeningprocedure : enkele eerste kanttekeningen", *TRV* 2007, 3-20; S. ROELAND, "La liquidation des sociétés commerciales après la loi du 2 juin 2006" in *Actualités en droit des sociétés*, Brussel, Larcier, 2007, 38-39.
10. Kh. Antwerpen 17 april 2007, onuitg., geciteerd in H. BRAECKMANS, "Vereffening van vennootschappen buiten faillissement" in *Gerechtelijk akkoord en Faillissement*, Mechelen, Kluwer, 2010, losbl., X-41.
11. Federale omzendbrief 7/CH/3100/A/004 van 14 november 2006 van de Federale Overheidsdienst Justitie, (hierna de "Omszendbrief Onkelinx").

nuance. De balans van een vennootschap heeft immers altijd een passiefzijde, die naast de schulden ten aanzien van derden, waarop de minister allicht focuste, ook het eigen vermogen omvat, met inbegrip van het kapitaal en de eventuele reserves. Het valt niet in te zien hoe een nog bestaande vennootschap *tout court* geen passiva meer kan hebben. Het feit dat de minister de verduidelijking begint met de woorden, “behoudens andersluidende interpretatie door de hoven en rechtbanken”, getuigt weliswaar van het respect voor de scheiding der machten, maar houdt meteen impliciet in dat de rechterlijke macht de wet mogelijks anders zal interpreteren, waardoor de door de minister verstrekte verduidelijking overkomt als een louter potentiële interpretatie waarbij zij hoopt dat deze zal worden gevolgd.

10. De voornaamste kritieken van het “Neen, helaas”-kamp op de mogelijkheid van vereenvoudigde vereffening, zoals verduidelijkt door de minister, waren, zoals gezegd, dat er altijd passiva overblijven en dat de werkwijze voorgesteld door de minister zou neerkomen op een voorafgaandelijke de facto vereffening door het bestuursorgaan, wat zou kunnen leiden tot een verhoogd risico op bestuurdersaansprakelijkheid⁽¹²⁾.

11. Bepaalde auteurs, niet toevallig de meesten ook notaris, wilden zich niet zo snel neerleggen bij het ten grave dragen van de mogelijkheid tot snelle vereffening, die zoals gezegd, in de praktijk zeer geëerd was.

Zo lanceerde VAN BAEL⁽¹³⁾ met grote passie het pleidooi om de vereenvoudigde vereffening, onder de voorwaarden bepaald door de minister, toch toe te passen. Hij beriep zich hiervoor op een *a contrario*-redenering van artikel 183, § 1 W.Venn., dat stelt dat een vennootschap na haar ontbinding wordt geacht voort te bestaan voor haar vereffening, en o.i. op een zin voor pragmatisme en afkeer van onnodig formalisme (vandaar de titel : Help ! Kafka !). Hij redeneerde dat een vennootschap die niets meer te vereffenen heeft, niet langer dient voort te bestaan voor de doeleinden van de vereffening, maar op vlotte wijze het rechtsverkeer dient te kunnen verlaten. Hij beschouwde hierbij de verdeling onder de vennoten

niet als een onderdeel van de vereffening *an sich*. Dit zou volgens hem geen verhoogde aansprakelijkheid voor het bestuursorgaan betekenen aangezien er per definitie geen schulden ten aanzien van derden meer zouden bestaan, al maakt hij zelf de *caveat* voor vergeten passiva. Toch zouden de bestuurders zich gesteerd dienen te voelen door de staat van activa en passiva en het commissarisverslag.

SPRUYT⁽¹⁴⁾ beschreef een procedé waarbij werd getracht de vereenvoudigde procedure te verzoenen met de nieuwe vereisten van de Wet van 2 juni 2006 door te werken met opschortende voorwaarden. Deze zogenaamde “*bison-futé-vereffening*” hield in dat de benoeming van de vereffenaar gebeurde onder de opschortende voorwaarde van homologatie van de rechtbank van koophandel en dat de vereffening werd afgesloten onder de opschortende voorwaarde van aanvaarding van het verdelingsplan door de rechtbank. Uit den boze of in ieder geval problematisch, was evenwel de koppeling van de beslissing tot ontbinding aan een opschortende voorwaarde (van bijvoorbeeld aanvaarding van de benoeming van de vereffenaar)⁽¹⁵⁾. Ook de afsluiting van de vereffening onderwerpen aan de opschortende voorwaarde van aanvaarding door de rechtbank zou problematisch zijn⁽¹⁶⁾.

12. Ook andere auteurs dachten luidop mee omtrent de mogelijkheid om de vereenvoudigde vereffeningprocedure nieuw leven in te blazen. Zo lanceerde HELLEMANS het voorstel om in bepaalde gevallen van duidelijk niet-deficitaire vereffening, of in gevallen waar de vereffenaars voor de vereffening ook al een ruime tijd bestuurder waren, deze vennootschap toe te laten om een vrijstelling van de nieuwe formaliteiten te vragen aan de rechtbank, al dan niet met de mogelijkheid tot verzet voor alle belanghebbenden bij de rechtbank van koophandel⁽¹⁷⁾.

13. Gelet op de hoger geschetste onzekerheid in zowel de rechtspraak als de rechtsleer, de onduidelijke omzendbrief van de minister en de wens van de praktijk om rechtszekerheid over de mogelijkheid van een vereenvoudigde vereffening, was een wetgevend ingrijpen noodzakelijk, ja zelfs onafwendbaar.

12. A. VERBEKE en K. LINDEMANS, “Ontbinding en vereffening in één dag niet langer mogelijk”, *TRV* 2007, 496-503.

13. J. VAN BAEL, “Standpunt : Help ! Kafka !”, *TRV* 2008, 145-150.

14. E. SPRUYT, “Vereffening ‘new look’ : enkele voor de praktijk belangrijke aandachtspunten”, *Notariaat* 2007, afl. 1, 5-7.

15. De rechtspraak toonde zich doorgaans afkerig van deze uitholling van haar bevoegdheid, maar er was geen unanimitieit te bespeuren. Zie Kh. Dendermonde 17 januari 2008, *TRV* 2008, 203; Kh. Gent 25 oktober 2006, *TRV* 2008, 205, maar zie tegelijkertijd ook Kh. Gent 6 december 2006, *TRV* 2008, 206, waarin de nodige toelichting aan de rechtbank volstond om de initiële zorgen van de rechtbank omtrent de bedoeling van de partijen weg te nemen.

16. H. BRAECKMANS, *Vereffening van vennootschappen buiten faillissement*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 140.

17. F. HELLEMANS, “De Wet van 2 juni 2006 : een voorstel tot reparatie en overweging”, *TRV* 2008, 181-196.

1.3. De “verlossende” Wet van 19 maart 2012

14. Verlossing, of minstens iets meer zekerheid, werd geboden door de Wet van 19 maart 2012⁽¹⁸⁾. Deze wet hernam de voorwaarden die door de Omzendbrief Onkelinx naar voren werden geschoven en bevestigde daarmee uitdrukkelijk de principiële mogelijkheid van een ontbinding en vereffening in één akte. Het valt echter te betreuren dat deze wet niets meer deed dan dat. Voortaan was een ontbinding en vereffening in één akte mogelijk mits (i) er geen vereffenaar was aangeduid, (ii) er geen passiva waren volgens de staat van activa en passiva als bedoeld in artikel 181 W.Venn., (iii) alle vennoten aanwezig of vertegenwoordigd waren, en (iv) zij met eenparigheid van stemmen besloten. De terugname van het resterende actief gebeurde door de vennoten.

15. Met BRAECKMANS zijn wij het eens dat de wetgever opnieuw onvoldoende duidelijk te werk was gegaan en, zeker wat de tweede voorwaarde betreft, een slordige terminologie heeft gehanteerd⁽¹⁹⁾. Dit valt des te meer te betreuren omdat de controverse rond deze voorwaarde net één van de redenen was voor verder wetgevend ingrijpen.

16. Dit is, gelukkig maar, niet alle politici ontgaan. Meer dan terecht stelde Luk Van Biesen een parlementaire vraag aan de toenmalige minister van Justitie, Annemie Turtelboom, over de interpretatie van de vermelde tweede voorwaarde, waarbij hij suggereerde om “passiva” in deze context beperkend te lezen als “schulden ten aanzien van derden”. De minister bevestigde deze zienswijze en zij voegde hieraan toe dat ook de kosten of provisies verbonden aan de vereffening, waaronder de notariskosten, de kosten van de commissaris, enz., evenmin een beletsel vormden voor de ontbinding en vereffening in één akte en dat de verwijzing naar artikel 181 W.Venn. enkel geldt voor vennootschappen die de staat van activa en passiva kennen⁽²⁰⁾. Deze verduidelijking viel toe te juichen, aangezien hiermee werd gepreciseerd dat een vereenvoudigde vereffening niet enkel theoretisch mogelijk was en zij o.i. de verzuchtingen van de praktijk, die vragende partij was en is van een snelle vereffeningsmogelijkheid verzoende met de *ratio legis* van de Wet van 2 juni 2006 met betrekking tot schuldeisersbescherming. Deze verheldering diende bij wijze van spreken enkel nog in een wet te worden gegoten.

1.4. De verduidelijking door de Wet van 25 april 2014

17. Uiteindelijk was het meer dan twee jaar wachten op de wet die hopelijk het licht aan het einde van de tunnel betekent voor de ontbinding en de vereffening in één akte. Artikel 108 van de Wet van 25 april 2014 houdende diverse bepalingen betreffende justitie⁽²¹⁾, dat in werking trad op 24 mei 2014, heeft de voorwaarden voor eenvoudige vereffening, bepaald in artikel 184, § 5 W.Venn. ingrijpend herschreven. Eerst en vooral valt op dat dit artikel 108 slechts één van de 232 artikels is van de Wet van 25 april 2014, die een enorme waaier aan onderwerpen behandelt, waardoor een cynicus zich vooraf reeds de vraag stelt of het onderwerp van de vereenvoudigde vereffening ook ditmaal wel de aandacht heeft gekregen die het verdient, gelet op de summiere memorie van toelichting⁽²²⁾.

2. De toepassingsvoorwaarden

18. Het door de Wet van 25 april 2014 gewijzigde artikel 184, § 5 W.Venn. bepaalt vier cumulatieve voorwaarden om te kunnen overgaan tot een ontbinding, vereffening en sluiting van de vereffening in één en dezelfde akte : (i) er mag geen vereffenaar zijn benoemd, (ii) alle schulden ten aanzien van derden moeten terugbetaald zijn of de nodige gelden moeten hiervoor geconsigneerd zijn, (iii) alle vennoten moeten aanwezig of vertegenwoordigd zijn en met eenparigheid voor de ontbinding en vereffening besluiten, en (iv) het resterend actief wordt door de vennoten zelf teruggenomen.

2.1. Er mag geen vereffenaar zijn benoemd

19. Op het eerste gezicht lijkt deze eerste voorwaarde evident. Het was immers net de bedoeling van de Wet van 25 april 2014 om de lange procedure van de normale vereffening, met, sinds de Wet van 2 juni 2006, bevestiging van de benoeming van de vereffenaar door de rechtbank van koophandel, te vermijden. Toch roept deze eerste voorwaarde enkele bedenkingen op.

20. Het feit dat er geen vereffenaar wordt aangeduid die het bestuursorgaan vervangt, zorgt ervoor

18. Wet van 19 maart 2012 tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen wat de vereffeningsprocedure betreft, *BS* 7 mei 2012 (hierna : de “Wet van 19 maart 2012”).

19. H. BRAECKMANS, “Nieuwe wijzigingen bij vereffening van vennootschappen : de wet van 19 maart 2012”, *RW* 2012-13, 1491.

20. *Parl.St.* Kamer 2012-2013 van 12 december 2012, CRIV 53 COM 620, 16-17.

21. *BS* 14 mei 2014.

22. *Parl.St.* Kamer 2013-2014, doc. nr. 53-3149/001, 91-92.

dat dit bestuursorgaan instaat voor de de facto vereffening voorafgaand aan het ontbindingsbesluit door de algemene vergadering. Dit plaatst het bestuursorgaan in een bijzondere positie, waarbij het vereffeningshandelingen zal stellen, zoals de verkoop van belangrijke activa, die vanuit een continuïteitsperspectief niet in het belang van de vennootschap zijn en allicht zelfs in strijd zijn met het statutair doel van de vennootschap⁽²³⁾. Als de facto vereffenaars lopen de bestuurders bijgevolg een bijkomend aansprakelijkheidsrisico. Zij zullen dit risico allicht kunnen beperken door vooraf voldoende te communiceren met de vennoten en eventueel ook, voor zover noodzakelijk, met de schuldeisers van de vennootschap. Dit laatste klinkt misschien eigenaardig. Het is echter belangrijk voor ogen te houden dat in het verleden de vereffening werd aangegrepen als mechanisme om de regels in verband met schuldeisersbescherming van het faillissement te omzeilen. Vandaar dat de procedure voor ontbinding en vereffening in één akte nu is voorbehouden voor niet-deficitaire vereffeningen. Aangezien de schulden van de vennootschap moeten zijn voldaan of in ieder geval voldoende gelden hiervoor moeten worden geconsigneerd, is de kans op problemen vanuit de hoek van de schuldeisers normaal relatief klein.

21. Ook wanneer het bestuursorgaan een beroep zou doen op bepaalde dienstenverstrekkers, zoals advocaten, accountants⁽²⁴⁾, enz. voor bijstand bij het eigenlijke liquidatieproces (verzilveren van activa, aanzuiveren van passiva) of voor het opstellen van de nodige juridische documenten, blijft het bestuursorgaan aansprakelijk voor hun daden. Afhankelijk van de concrete opdracht van de dienstenverstrekkers worden in de praktijk daarom bijzondere documenten (volmachten, opdrachtbrieven,...) opgesteld, met daarin een duidelijke afbakening van de opdracht en een vrijwaring van de aansprakelijkheid van de dienstenverstrekkers door het bestuursorgaan om te vermijden dat zij zouden worden beschouwd als feitelijke bestuurders en dus in casu ook als feitelijke vereffenaars.

2.2. Terugbetaling van alle schulden ten aanzien van derden en/of consignatie van voldoende gelden hiervoor

22. Deze voorwaarde leunt sterk aan bij wat hierboven onder nummer 16 reeds werd besproken. Waar onder het regime van de Wet van 19 maart 2012 nog werd gesproken van een afwezigheid van passiva, vereist artikel 184, § 5 W.Venn. voortaan dat de schulden ten aanzien van derden voldaan zijn of dat er voldoende gelden geconsigneerd werden om deze schulden na de vereffening aan te zuiveren.

23. De zinsnede “Alle schulden ten aanzien van derden” is van groot belang. In de vennootschappen die vallen onder het regime van artikel 181 W.Venn. (de CVBA, de BVBA, de NV, de Comm. VA, de SE en de SCE) moet het bestuursorgaan een ontbindingsvoorstel, een staat van activa en passiva van maximaal drie maanden oud en een bestuursverslag opstellen⁽²⁵⁾. Deze verplichting geldt niet voor de V.O.F., de Comm.V en de CVOA, maar ook in deze vennootschappen dient het bestuursorgaan een duidelijk overzicht te hebben van alle schulden van de vennootschap.

24. Het belang voor het bestuursorgaan van een duidelijk overzicht van de schulden ligt in het feit dat het bestuur aansprakelijk zal worden gesteld voor de vergeten passiva van de vennootschap. Als bevoegd orgaan had het namelijk de verplichting om vooraf alle schulden te voldoen of hiervoor te consigneren. Toch zijn wij het eens met bepaalde auteurs⁽²⁶⁾ dat deze oplossing als onrechtvaardig kan overkomen, aangezien de vennoten in principe⁽²⁷⁾ buiten schot blijven hoewel zij te veel hebben ontvangen. Er is aldus een zekere *mismatch* tussen straf en onrechtmatig voordeel. Een oplossing die hieraan tegemoet zou komen, is de overname van alle schulden door de vennoten, wat zou neerkomen op een *lifting/piercing the corporate veil* van de te verdwijnen vennootschap⁽²⁸⁾. De wetgever wou niet zo ver gaan en hield vast aan eerst vereffenen en nadien verdelen onder de vennoten.

-
23. BERCKMANS spreekt in dat kader dan ook treffend over het levend begraven van de vennootschap. Zie C. BERCKMANS, *De vereffeningprocedure*, Mechelen, Kluwer, 2014, 767; D. MAES, “Controleverslag bij ontbinding van vennootschappen : enkele aandachtspunten”, *Accountancy & Taks* 2014, afl. 1, 40-41.
24. Echter niet de commissaris of controlerende bedrijfsrevisor of externe accountant aangezien dit in strijd zou zijn met hun verplichting tot onafhankelijkheid. Zie D. MAES, “Ontbinding en vereffening in één akte : enkele praktische overwegingen”, *Accountancy & Tax*, 2013, afl. 2, 27.
25. Een jaarrekening, periodieke verslagen i.v.m. de vereffening en een plan voor verdeling van de activa dienen uiteraard niet te worden opgesteld. Zie o.m. T. BAART en V. SCHOETERS, “Verplichting tot het opstellen van een jaarrekening naar aanleiding van de ontbinding en vereffening in één akte?”, *Nieuwsbrief Notariaat*, nr. 6 april 2013, 5-7; C. BERCKMANS, “Ontbinding en vereffening in één akte nieuwe procedure”, *NJW* 2013, afl. 275, 49.
26. R. TAS en J. VANANROYE, “Stottert de vereffeningwetgever ? Enkele voorstellen tot bijsturing van de Wet van 2 juni 2006 inzake de vereffeningprocedure” in Jan Ronse Instituut (ed.), *Overzicht van wetgeving (2007-2010) - Vennootschapsrecht*, Kalmthout, Biblio, 2011, 284-285.
27. De hypothese van bedrog buiten beschouwing gelaten.
28. R. TAS en J. VANANROYE, “Stottert de vereffeningwetgever ? Enkele voorstellen tot bijsturing van de Wet van 2 juni 2006 inzake de vereffeningprocedure” in Jan Ronse Instituut (ed.), *Overzicht van wetgeving (2007-2010) - Vennootschapsrecht*, Kalmthout, Biblio, 2011, 284-285.

25. Met BERCKMANS zijn wij het echter eens dat de vennoten, *de lege lata*, in beginsel niet als algemene rechtsopvolgers van de vennootschap kunnen worden gezien en dat het dus het bestuursorgaan is, dat in eerste instantie alleen aansprakelijk blijft⁽²⁹⁾. De toestand is enigszins anders indien alle aandelen in één hand zijn verenigd. Bij afsluiting van de vereffening verdwijnt de vennootschap als rechtspersoon, en gaat haar vermogen op in het vermogen van de enige vennoot⁽³⁰⁾. Het vroegere vennootschapsvermogen afzonderen zou immers strijden met de artikelen 7 en 8 van de Hypotheekwet. Het lijkt dan te moeten worden aanvaard dat alle rechten en verplichtingen van rechtswege op de enige vennoot zijn overgegaan. Wel is daartoe vereist dat de vennoot, tenminste impliciet, in de ontbindingsakte heeft aangegeven de activa en passiva te willen overnemen⁽³¹⁾.

26. Het valt o.i. hoe dan ook aan te bevelen om in de akte een regeling te voorzien voor eventuele vergeten activa en passiva. Vergeten passiva kunnen, zoals hierboven onder nummer 24 uiteengezet, immers leiden tot bestuurdersaansprakelijkheid. Vergeten activa daarentegen dreigen als onbeheerde goederen die tot het openbare domein behoren, te worden gekwalificeerd⁽³²⁾. Al zijn sommige auteurs van mening dat deze vergeten activa in onverdeeldheid toebehoren aan de vennoten⁽³³⁾. Onzekerheid achteraf kan men best zoveel mogelijk vermijden⁽³⁴⁾ door te bedingen dat alle resterende activa en passiva zullen overgaan naar de vennoten en dit bijvoorbeeld *pro rata* hun aandelenbezit.

27. Verder verdient het aanbeveling om de vennoten in de akte te laten instemmen met de werkwijze van het bestuursorgaan en hen kwijting te vragen voor de handelingen die het bestuursorgaan in dat kader

heeft gesteld⁽³⁵⁾. Hoewel deze kwijting uiteraard geen werking zal hebben ten aanzien van derden, is het o.i. een duidelijke indicatie dat het bestuursorgaan niet willekeurig is te werk gegaan, wat de bewijslast eventueel kan verzwaren voor derden die het bestuursorgaan aansprakelijk wensen te stellen⁽³⁶⁾. Daarbij kan meteen worden gemeld dat de louter feitelijke invereffeningstelling van een vennootschap *an sich* onvoldoende is om te besluiten dat de vennootschap of derden hierdoor schade zouden hebben geleden⁽³⁷⁾.

28. Bij dit alles moet men wel rekening houden met de mogelijkheid om een vennootschap tot zes maanden na de sluiting van haar vereffening failliet te verklaren⁽³⁸⁾, waarbij, indien het de bedoeling was om de schuldeisers te benadelen, het tijdstip van staking dient te worden geplaatst op het moment van het ontbindingsbesluit⁽³⁹⁾ of zelfs op het moment van de feitelijke vereffening van de vennootschap⁽⁴⁰⁾. Vermogensverschuivingen in de verdachte periode zullen in dat geval niet-tegenstelbaar aan de boedel kunnen worden verklaard door het principe van *paritas creditorum*. De vennoot of de schuldeiser die te veel heeft ontvangen, kan dan tot teruggave gehouden zijn.

29. Ook de commissaris, die in zijn verslag krachtens artikel 181 W.Venn. uitspraak moet doen over de staat van activa en passiva en over de correcte weergave van de toestand van de vennootschap op het ogenblik van ontbinding, met het oog op een adequate informatie van de algemene vergadering, evenals de notaris, die het bestuursorgaan moet wijzen op de verzwaarde aansprakelijkheid, zullen desgevallend aansprakelijk kunnen worden gesteld in geval van miskenning van hun verplichtingen⁽⁴¹⁾.

29. C. BERCKMANS, *De vereffeningprocedure*, Mechelen, Kluwer, 2014, 764-766.

30. Zie in die zin R. TAS en J. VANANROYE, "Stottert de vereffeningwetgever? Enkele voorstellen tot bijsturing van de Wet van 2 juni 2006 inzake de vereffeningprocedure" in Jan Ronse Instituut (ed.), *Overzicht van wetgeving (2007-2010) - Vennootschapsrecht*, Kalmthout, Biblio, 2011, 284-285.

31. D. VAN GERVEN, *Rechtspersonen* in R. DILLEMANS en W. VAN GERVEN (ed.), *Beginselen van Belgisch Privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, IV, I, 2007, 225.

32. E. DE BIE en J. DE LEENHEER, *Vereffening van vennootschappen na de Wet van 13 april 1995*, Brussel, Ced. Samsom, 1996, 212-214; D. D'HOOGHE, "De gevolgen van de sluiting van de vereffening", *TBH* 1989, 350.

33. J. VAN RYN, *Principes de droit commercial*, II, Brussel, Bruylant, 1957, 143; F. BOUCKAERT, "Wie is bevoegd om op te komen voor de rechten van een vennootschap die vereffend werd?", *TRV* 1993, 164.

34. Voor een overzicht van deze problematiek zie C. CLOTTENS, "De (vroegtijdige) sluiting van de vereffening van vennootschappen met rechtspersoonlijkheid" in *Vennootschapsrechtelijke clausules voor het Notariaat. Liber Amicorum Prof. Dr. Luc Weyts*, Gent, Larcier, 2011, 120-129; en C. CLOTTENS, "Het lot van lopende gerechtelijke procedures na afsluiting van de vereffening van een vennootschap met rechtspersoonlijkheid" (noot onder Cass. 17 april 2008), *TRV* 2010, 154-163.

35. C. BERCKMANS, *De vereffeningprocedure*, Mechelen, Kluwer, 2014, 774; C. CLOTTENS, "De (vroegtijdige) sluiting van de vereffening van vennootschappen met rechtspersoonlijkheid" in X, *Vennootschapsrechtelijke clausules voor het Notariaat. Liber Amicorum Prof. Dr. Luc Weyts*, Gent, Larcier, 2011, 135.

36. Opnieuw wordt de hypothese van bedrog buiten beschouwing gelaten.

37. Kh. Turnhout 24 oktober 2011, *RABG* 2012, 599.

38. Artikel 2 Faillissementswet.

39. Artikel 12 Faillissementswet.

40. Cass. 19 januari 2006, *Arr. Cass.* 2006, 174.

41. E. SPRUYT wijst er echter op dat de commissaris geenszins een verklaring dient te geven volgens dewelke er geen schulden zijn. Zijn taak is beperkt tot uitspraak doen over de staat van activa en passiva en de schulden die inherent zijn verbonden aan de ontbinding en vereffening. Zie E. SPRUYT, "Turbo-liquidaties: niet alle vragen opgelost sinds herschrijven voorwaarden", *Fisc.Act.* 2014, afl. 23, 6; D. MAES, "Controleverslag bij ontbinding van vennootschappen: enkele aandachtspunten", *Accountancy & Taks* 2014, afl. 1, 41.

30. De wet spreekt wel enkel over schulden ten aanzien van derden. In de parlementaire voorbereiding lezen wij dat schulden ten aanzien van vennoten geen obstakel vormen⁽⁴²⁾. Met SPRUYT zijn wij het eens dat de notie van derden ruim dient te worden geïnterpreteerd. Ook bestuurders, zaakvoerders of zustervenootschappen van de te vereffenen vennootschappen vallen daaronder⁽⁴³⁾. Wanneer deze schulden echter worden ingebracht in de vennootschap bij wijze van een kapitaalverhoging in natura, worden deze schuldeisers vennoten, waardoor zij niet voorafgaandelijk dienen te worden terugbetaald of er voldoende geld dient te worden geconsigneerd. Uiteraard zijn dan wel de andere verplichtingen gelieerd aan een inbreng in natura van toepassing⁽⁴⁴⁾. Een andere optie met betrekking tot zustervenootschappen bestaat erin om de schulden van deze zustervenootschappen voorafgaandelijk te *upstreamen* naar de gezamenlijke moederentiteit.

31. Ten slotte bepaalt artikel 184, § 5 W.Venn. dat de schulden ten aanzien van derden moeten zijn terugbetaald of dat de nodige gelden hiervoor moeten zijn geconsigneerd voorafgaand aan de eigenlijke ontbinding en vereffening.

De commissaris⁽⁴⁵⁾ dient van deze terugbetaling of consignatie melding te maken in zijn verslag. Chronologisch bekeken vindt dus eerst de terugbetaling of consignatie plaats en dient het bewijs daarvan te worden overgemaakt aan de commissaris, alvorens deze in zijn verslag hierover kan berichten, en alvorens tot ontbinding kan worden besloten. De vermelding van de terugbetaling of consignatie in de conclusie van het verslag van de commissaris dient rekening te houden met de toestand van de schulden, zoals deze bleken uit de staat van activa en passiva én de schulden die nadien zijn ontstaan en waarvan de commissaris op de hoogte was en dit tot op het moment van ondertekening van zijn controleverslag⁽⁴⁶⁾.

De commissaris zal daarom van het bestuursorgaan eisen op de hoogte te worden gehouden van alle verdere ontwikkelingen en zal in ieder geval een geactualiseerde lijst van de schulden wensen te ontvangen, met indicatie van terugbetaling of consignatie. In principe moet de commissaris zijn verslag ten minste vijftien dagen voorafgaand aan de algemene vergadering ter beschikking stellen aan de vennoten. Indien hij echter verneemt dat er nieuwe schulden zijn opgedoken tussen het moment van het ondertekenen van zijn oorspronkelijk controleverslag en de dag van het verlijden van de akte zelf, kan hij het aangewezen vinden om een aanvullend verslag op te stellen, zelfs uiterlijk op de dag van het verlijden van de akte zelf.

32. In dat kader kan worden opgemerkt dat terugbetaling doorgaans de voorkeur zal genieten aangezien dit enerzijds sneller kan gebeuren, en anderzijds juridisch meer zeker is. Hoewel de wet zelf niet expliciet⁽⁴⁷⁾ stelt wat onder consigneren dient te worden verstaan, wordt algemeen aangenomen dat dit een beroep op de Deposito- en Consignatiekas⁽⁴⁸⁾ impliceert, wat zelf de nodige tijd in beslag neemt en administratieve stappen met zich meebrengt⁽⁴⁹⁾. Met SPRUYT zijn wij het dan ook eens dat de onmiddellijke terugbetaling zoveel mogelijk de voorkeur geniet⁽⁵⁰⁾.

2.3. Alle vennoten zijn op de algemene vergadering aanwezig of vertegenwoordigd en besluiten met eenparigheid van stemmen

33. De derde voorwaarde bepaald in de wet, houdt in dat alle vennoten aanwezig of vertegenwoordigd zijn op de buitengewone algemene vergadering die tot ontbinding en vereffening in één akte zal besluiten en dat hiertoe effectief wordt besloten met eenparigheid van stemmen.

Hoewel deze voorwaarde als dusdanig reeds voorkwam in de Omzendbrief Onkelinx, merkt BERCK-

42. *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-3149/001, 92.

43. E. SPRUYT, "Turbo-liquidaties : niet alle vragen opgelost sinds herschrijven voorwaarden", *Fisc.Act.* 2014, afl. 23, 3.

44. C. BERCKMANS, *De vereffeningprocedure*, Mechelen, Kluwer, 2014, 769.

45. Lees : commissaris, bedrijfsrevisor of externe accountant.

46. Bijlage bij het gemeenschappelijk bericht IBR-IAB-KFBN van 25 juli 2014, https://www.ibr-ire.be/nl/bet_instituut/actualiteit/ibr_nieuws/Documents/2014_07_25_Toelichting_ontbinding_en_vereffening_in_een_akte.pdf, 3-4 (hierna "Bijlage bij het gemeenschappelijk bericht IBR-IAB-KFBN").

47. Doch wel impliciet door er in de memorie van toelichting op te wijzen dat met betrekking tot consignatie de termen worden hernomen van de gelijkaardige bewoording van artikel 190, § 2 W.Venn. waarvan in het verleden eveneens algemeen werd aangenomen dat dit een beroep op de Deposito- en Consignatiekas impliceerde.

48. Bijlage bij het gemeenschappelijk bericht IBR-IAB-KFBN, 1-3.

49. Dit komt neer op het storten van het globale, niet-geïndividualiseerde verschuldigde bedrag op een welbepaalde rekening met vermelding van "REK 10" (voor de bedragen in euro) en de naam van de vereffende vennootschap en begeleidende brief waarin de storting wordt aangekondigd met vermelding van het bedrag en de naam en het adres van de venootschap en opgave van welke schuldeisers welke bedragen dienen te krijgen. Voor meer uitleg verwijzen wij naar de website van de Deposito- en Consignatiekas <http://www.depositokas.be/Diversebewaar/Diversebewaar.htm>. Hoewel de website spreekt van het bedrag van de verschuldigde "belasting", kunnen andere niet-fiscale schulden o.i. uiteraard via consignatie betaald worden, aangezien de wetgever geen onderscheid heeft gemaakt tussen fiscale en niet-fiscale schulden. Zie ook *Bijlage bij het gemeenschappelijk bericht IBR-IAB-KFBN*, 3.

50. E. SPRUYT, "Turbo-liquidaties : niet alle vragen opgelost sinds herschrijven voorwaarden", *Fisc.Act.* 2014, afl. 23, 4-5.

MANS terecht op dat door deze voorwaarde wettelijk te verankeren, de procedure een deel van haar flexibiliteit heeft verloren, aangezien een afwezige (minderheids)vennoot die geen volmacht heeft getekend (of wilde tekenen), zelfs als deze behoorlijk werd opgeroepen, de procedure in principe⁽⁵¹⁾ kan blokkeren⁽⁵²⁾. Gelet op het verregaande gevolg van het ontbindingsbesluit en het feit dat door de vereenvoudigde procedure te volgen, niet alle waarborgen voorzien in de normale vereffeningprocedure, onder meer wat betreft de homologatie van de benoeming van de vereffenaar, van toepassing zijn, kan de vereiste van volledige medewerking en unanimitéit onder de vennoten o.i. wel aanvaard worden.

34. Niet enkel de vennoten dienen aanwezig of vertegenwoordigd te zijn, ook het bestuursorgaan dient in principe aanwezig of vertegenwoordigd te zijn. Het zal immers moeten verklaren dat er geen schulden ten aanzien van derden meer zijn omdat deze reeds terugbetaald zijn of ervoor geconsigneerd werd. Voor de vennootschappen die vallen onder de verslaggevingsplicht van artikel 181 W.Venn. dient het te verklaren dat er zich geen wijzigingen hebben voorgedaan tussen de datum waarop de staat van activa en passiva werd vastgesteld en de datum van de algemene vergadering, die een niet-terugbetaalde of niet-geconsigneerde schuld zouden doen verschijnen⁽⁵³⁾. Indien niet alle schulden ten aanzien van derden voorafgaandelijk werden aangezuiverd, kan de ontbinding en vereffening in één akte immers niet doorgaan. Het bestuursorgaan doet er goed aan om specifieke kwijting te vragen voor de uitoefening van zijn mandaat tot en met de ontbinding, in het bijzonder wat betreft de de facto vereffening die aan het eigenlijke ontbindingsbesluit is voorafgegaan.

35. Ook de commissaris zal uiteraard desgewenst aanwezig kunnen zijn op de algemene vergadering, bijvoorbeeld om er zich bij monde van het bestuursorgaan finaal van te vergewissen dat alle schulden ten aanzien van derden werden aangezuiverd. Dit geldt in het bijzonder wanneer hij op de hoogte is dat er mogelijk nieuwe schulden zijn opgedoken na de ondertekening van zijn verslag en er geen aanvullend controleverslag werd opgesteld.

36. Tot slot dienen uiteraard voor de vennootschappen die vallen onder het regime van artikel 181 W.Venn. de nodige documenten beschikbaar te zijn op de buitengewone algemene vergadering (bestuursverslag, staat van activa en passiva van maximaal drie maanden oud en controleverslag commissaris)⁽⁵⁴⁾, aangezien de beslissing van de algemene vergadering, in afwezigheid van deze documenten, nietig is op grond van artikel 181, § 3 W.Venn.⁽⁵⁵⁾.

2.4. De terugname van het resterende actief gebeurt door de vennoten zelf

37. De wet voorziet tot slot dat de terugname van het resterende actief (lees : het actief na aanzuivering van de schulden ten aanzien van derden) gebeurt door de vennoten zelf. De wet specificeert echter niet op welke wijze het resterende actief dient te worden verdeeld onder de vennoten. Allicht was het voor de wetgever zo vanzelfsprekend dat dit *pro rata* het aandelenbezit zou gebeuren en geen verduidelijking behoefde of misschien wou de wetgever de deur openlaten voor asymmetrische verdelingen. Door geen standpunt in te nemen, nemen wij samen met BERCKMANS aan dat een asymmetrische verdeling principieel mogelijk is⁽⁵⁶⁾, al dient erop te worden gewezen dat extreme situaties (te denken valt bv. aan een vennootschap die nooit dividenden heeft uitgekeerd doch al haar winst gereserveerd heeft, vervolgens ontbonden wordt en waarbij het resterend actief toebedeeld wordt aan slechts één vennoot) o.i. onvermijdelijk zullen stuiten op het verbod van leonijns beding.

3. Besluit en suggesties

38. De ontbinding en vereffening in één akte is en blijft een pragmatische manier om een einde te maken aan een vennootschap die niet langer gewenst is en best zo efficiënt mogelijk uit het rechtsverkeer wordt gehaald. De Wet van 25 april 2014 heeft als grote verdienste dat deze de principiële mogelijkheid van ontbinding en vereffening in één akte, waarin reeds werd voorzien door de Wet van

51. Uiteraard enkel voor zover dit geen rechtsmisbruik uitmaakt.

52. C. BERCKMANS, *De vereffeningprocedure*, Mechelen, Kluwer, 2014, 775-776.

53. Bijlage bij het gemeenschappelijk bericht *IBR-IAB-KFBN*, 4-5.

54. Een jaarrekening, periodieke verslagen i.v.m. de vereffening en een plan voor verdeling van activa en passiva dienen niet opgesteld te worden. Zie voetnoot 27 hierboven.

55. Voor een gestructureerd overzicht van stappenplan voor de ontbinding en vereffening in één akte met inbegrip van de voorbereidende documenten, de algemene vergadering evenals de formaliteiten na de ontbinding en vereffening verwijzen wij naar de bijlage bij het gemeenschappelijk bericht *IBR-IAB-KFBN*, 5-9.

56. C. BERCKMANS, *De vereffeningprocedure*, Mechelen, Kluwer, 2014, 777.

19 maart 2012 en daarvoor door de Omzendbrief Onkelinx, niet enkel heeft bevestigd maar ook praktisch werkbaar heeft gemaakt door de voorwaarde van afwezigheid van passiva te laten vallen en in de plaats daarvan slechts te spreken over de schulden ten aanzien van derden.

39. Het bestuursorgaan kan zich gesterkt voelen in deze expliciete mogelijkheid om de vennootschap reeds feitelijk te vereffenen voorafgaandelijk aan de ontbinding, voor zover dit uiteraard te goeder trouw gebeurt. Transparantie ten aanzien van en communicatie met de betrokken actoren (vennoten, schuldeisers, commissaris, notaris, ...) zijn dan ook van pri-

mordiaal belang. Het bestuursorgaan draagt in de eerste plaats zorg voor de correcte voorbereiding ervan en moet zich dan ook bewust zijn van het aansprakelijkheidsrisico dat het in dat kader loopt.

40. Het verdient o.i. ook aanbeveling om in de ontbindingsakte steeds een clause op te nemen met betrekking tot zowel vergeten activa als vergeten passiva, aangezien die soms tot problemen of onduidelijkheden aanleiding kunnen geven. Overdreven asymmetrie dient in dat kader evenals in het kader van de terugname van het resterend actief best te worden vermeden, al is proportionaliteit *a rato* het aandelenbezit op zich niet verplicht.